

Урлюк М.В.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Шевчук Л.М.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

РЕЄСТРОВАНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ПІДСТАВА СТВОРЕННЯ СІМ'Ї: ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ І ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена теоретико-правовому аналізу реєстрованого партнерства як підстави створення сім'ї в Україні, дослідженню перспектив його запровадження і нормативного закріплення у вітчизняному правовому полі. Акцентовано увагу на необхідності вирішення проблем легалізації статусу фізичних осіб, які перебувають у незареєстрованих стосунках, шляхом запровадження таких форм організації сімейного життя, які б дозволяли цим особам максимально реалізувати особисті немайнові та майнові права й бути достатньо юридично захищеними державою. Вказано, що однією з таких форм організації сімейного життя, яка у перспективі може бути запроваджена в Україні, є інститут реєстрованого партнерства.

Проаналізовано визначення поняття «реєстроване партнерство» як добровільного сімейного союзу. Аргументовано, що визначення реєстрованих партнерів як членів сім'ї найкраще відображатиме юридичну природу й сутність цього інституту. Досліджено основні аргументи «за» і «проти» запровадження реєстрованого партнерства в Україні. Вказано на можливість вирішення питання легалізації партнерських відносин одностатевих і різностатевих пар, які не перебувають в офіційно зареєстрованих стосунках, на період дії воєнного стану та певний час після його закінчення шляхом прийняття відповідного підзаконного акта.

У висновках запропоновано авторське визначення поняття реєстрованого партнерства. Зауважено, що реєстроване партнерство може виступати самостійною підставою для створення сім'ї різностатевими парами, однак при реєстрації одностатевих відносин ймовірно виникнення труднощів стосовно створення сім'ї у зв'язку з питанням суперечності/несуперечності цієї підстави моральним засадам суспільства. Наголошено на актуальності запровадження в національному законодавстві реєстрованого партнерства як підстави створення сім'ї в умовах воєнного стану в Україні.

Ключові слова: реєстроване партнерство, сім'я, член сім'ї, шлюб, близькі родичі, одностатеві пари, різностатеві пари, дискримінація.

Постановка проблеми. Непрості соціально-економічні, політичні та військові реалії, у яких сьогодні перебуває Україна, ставлять перед національними органами влади завдання невідкладно й адекватно реагувати на потреби суспільства, пов'язані з проблематикою легалізації статусу фізичних осіб, які перебувають у незареєстрованих стосунках, і пропонувати такі форми організації сімейного життя, які б дозволяли цим особам максимально реалізувати особисті немайнові та майнові права й бути достатньо юридично захищеними державою. Однією з таких форм організації сімейного життя, досить давно відомою світовій та європейській практиці, і яка у перспективі може бути запроваджена в Україні, є інститут реєстрованого партнерства. Особливої актуальності

означені питання набувають й у зв'язку з необхідністю розв'язання низки складних ситуацій, які є результатом повномасштабного вторгнення РФ в Україну в 2022 році – у випадку поранення, зникнення безвісти або загибелі фізичної особи їх партнери нерідко стикаються із труднощами при вирішенні майнових, пенсійних, спадкових та деяких інших категорій справ, пов'язаними передусім з відсутністю юридичного визнання їх статусу щодо пораненого, зниклого чи загиблого.

Також не менш важливою є потреба в ґрунтовному дослідженні реєстрованого партнерства як підстави створення сім'ї та його закріплення у вітчизняному законодавстві з огляду на надання Україні статусу держави-кандидата на членство в ЄС і перспективами набуття повноцінного

членства й необхідністю приведення національної нормативно-правової бази у відповідність до європейських підходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичним підґрунтям дослідження стали праці таких науковців, як С. Б. Булеца, К. Б. Дудорова, О. М. Калітенко, М. І. Лаптева, В. В. Надьон, Ю. О. Пилипенко, І. Е. Ревуцька, З. В. Ромовська, А. Л. Свящук та деяких інших. Водночас, хоча різні аспекти проблематики підстав створення сім'ї були й залишаються предметом уваги вчених, однак інститут реєстрованого партнерства, а також перспективи його запровадження і нормативного закріплення у вітчизняному правовому полі залишаються недостатньо дослідженими.

Постановка завдання. Метою статті є проведення теоретико-правового аналізу реєстрованого партнерства як підстави створення сім'ї в Україні з метою формулювання обґрунтованих висновків і пропозицій щодо розвитку національного нормативного регулювання у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Важливим, хоча, на думку окремих експертів, і дещо неоднозначним, кроком на шляху юридичного унормування вирішення проблем легалізації стосунків різних категорій фізичних осіб в сучасних умовах стали розробка й подання на розгляд парламенту проекту Закону України «Про інститут реєстрованих партнерств» (реєстраційний № 9103 від 13.03.2023) (далі – проект № 9103). Згідно з преамбулою проекту № 9103 «Цей Закон визначає правові та організаційні засади реєстрованих партнерств, правовий статус, особисті немайнові та майнові права і обов'язки реєстрованих партнерів, порядок і наслідки державної реєстрації та порядок припинення реєстрованого партнерства» [1]. Відповідно до ч. 1 ст. 1 цього документа «реєстрованим партнерством є зареєстрований в порядку, визначеному цим Законом, добровільний сімейний союз двох повнолітніх осіб, однієї чи різної статі, в основі якого лежить взаємоповага, взаєморозуміння, взаємопідтримка, взаємні права та обов'язки» [1]. Одночасно в ч. 3 цієї ж статті встановлено, що «реєстровані партнери вважаються один щодо одного близькими родичами» [1].

Слід зауважити, що проблематика запровадження інституту реєстрованого партнерства в Україні тривалий час у різних варіаціях обговорювалася й досі залишається предметом дискусій серед вітчизняних науковців. Більше того, у Плані заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року в дру-

гому кварталі 2017 року передбачалося «розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту про легалізацію в Україні зареєстрованого цивільного партнерства для різностатевих і одностатевих пар з урахуванням майнових і немайнових прав, зокрема володіння та наслідування майна, утримання одного партнера іншим в разі непрацездатності, конституційного права несвідчення проти свого партнера» [2]. Такий проект Закону України «Про цивільне партнерство» був представлений 26.04.2017, й цивільне партнерство визначалося в ньому як відносини між фізичними особами однієї чи різних статей, оформлені у встановленому законом порядку [3, с. 17].

У рамках розробки законопроекту про легалізацію в Україні реєстрованого цивільного партнерства для різностатевих і одностатевих пар правознавцями був підготовлений проект Закону України «Про сімейне партнерство», у якому під останнім розумівся «сімейний союз двох осіб різної статі або однієї статі, укладений згідно з цим Законом» (ч. 1 ст. 1), а його державна реєстрація передбачалася як аналогічна державній реєстрації шлюбу (ч. 1 ст. 4) [4, с. 25, 26].

Оскільки жоден із названих проектів так і не був прийнятий, розроблення та подання на розгляд уряду законопроекту щодо усунення дискримінаційних положень, які можуть порушувати майнові та немайнові права партнерів, що не перебувають у шлюбі, а також запровадження інституту зареєстрованого цивільного партнерства було передбачено у п. 33 Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021–2023 роки [5].

Таким чином, як зауважувалося, нині на розгляді у Верховній Раді України перебуває проект № 9103. Не заперечуючи прогресивності та перспективності запровадження інституту реєстрованого партнерства у вітчизняному правовому полі, вважаємо за необхідне висловити окремі зауваження щодо його визначення в цьому документі. Дискусійним, на наш погляд, є визначення реєстрованого партнерства як «добровільного сімейного союзу» (ч. 1 ст. 1) з одночасною вказівкою у ч. 3 цієї ж статті на те, що «реєстровані партнери вважаються один щодо одного близькими родичами» [1].

Чинне законодавство України розмежовує такі категорії, як «член сім'ї» і «родич» або «близький родич». Такий підхід закріплено у нормах різних галузей права: конституційного (ч. 1 ст. 63 Конституції України), сімейного (ч. 1 ст. 1, ч. 1 ст. 8,

ч. 1 ст. 9, Розділ V «Права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів» й ін. Сімейного кодексу України (далі – СК України)), цивільного (п. 2 ч. 2 ст. 23, ч. 2 ст. 277, ч. 3 ст. 291 та ін. Цивільного кодексу України (далі – ЦК України)), кримінального процесуального (п. 1 ч. 1 ст. 3 Кримінального процесуального кодексу України) тощо.

Виходячи з цього, можна стверджувати, що більш вдалим було б сформулювати ч. 3 ст. 1 проекту № 9103 таким чином: «реєстровані партнери вважаються один щодо одного членами сім'ї». Реалізація такої пропозиції, вважаємо, не лише узгоджується з іншими положеннями проекту № 9103 й закріпленим у ньому розумінням реєстрованого партнерства як сімейного союзу, але й відповідає іншим нормам чинного законодавства, передусім сімейного та цивільного.

Крім цього, визначення реєстрованих партнерів саме як членів сім'ї краще відображатиме юридичну природу й сутність цього інституту, а також дозволить у майбутньому уникнути можливих негативних наслідків, якщо такі особи вирішать змінити свій статус, наприклад, уклавши між собою шлюб. Адже згідно з ч. 2 ст. 1 проекту № 9103 «Реєстроване партнерство не є шлюбом та не є перешкодою для укладення шлюбу між реєстрованими партнерами за умови дотримання інших вимог, встановлених законодавством України. Укладення шлюбу між реєстрованими партнерами має наслідком припинення реєстрованого партнерства між ними» [1]. У зв'язку з цим, досить неоднозначною буде ситуація, коли особи з і статусу «близькі родичі» намагатимуться перейти до статусу «подружжя», й так само доволі складно спрогнозувати усі юридичні труднощі такого переходу.

Так само неоднозначним є закріплення у проекті № 9103 реєстрованого партнерства як такого союзу, в основі якого лежить «взаємоповага, взаєморозуміння, взаємопідтримка» з огляду на практичну неможливість визначити їх наявність або відсутність у кожній конкретній ситуації.

Аналізуючи реєстроване партнерство як підставу створення сім'ї, слід звернути увагу на те, що право фізичної особи на сім'ю незалежно від віку та стану здоров'я віднесене до особистих немайнових прав, які забезпечують природне існування фізичної особи (ч. 1 ст. 291 ЦК України) [6]. Як первинний та основний осередок суспільства сім'я визначається й у ч. 1 ст. 3 СК України, а право особи на сім'ю закріплене у його ст. 4 [7]. Одночасно статтею 3 СК України встановлено, що «Сім'ю складають особи, які спільно проживають,

пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки» (ч. 2) та «Сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства» (ч. 4) [7].

Як вбачається з останнього положення, перелік підстав для створення сім'ї у вітчизняному сімейному законодавстві є невичерпним, що потенційно дозволяє включати до їх системи й реєстроване партнерство, передбачене проектом № 9103, тим більше що в цьому акті воно визначається саме як «добровільний сімейний союз».

Думки стосовно збільшення кола підстав для створення сім'ї в українському законодавстві, у тому числі враховуючи й реєстроване партнерство, неодноразово висловлювалися ученими. Так, О. М. Калітенко акцентує увагу на тому, що в сучасних умовах існує життєва необхідність перегляду усталених категорій організації сімейного життя з метою розширення змісту, форм та способів організації сімейного життя, а також «...встановлення належної державної гарантії реалізації права фізичної особи на сім'ю» [8, с. 442]. Учена констатує: «Від того, що законодавець не визнає права і обов'язки осіб, які знаходяться у незареєстрованих одностатевих чи різностатевих стосунках, таких стосунків не стає менше або більше. Проживаючи в таких союзах кожна фізична особа за власним бажанням реалізує своє особисте немайнове право на сім'ю. ... це право є природним і включає можливість обирати партнера та можливість вибору форм організації сімейного життя» [8, с. 441].

Досліджуючи правові підстави створення сім'ї за законодавством України та країн-членів ЄС, І. Е. Ревуцька також робить подібні висновки: «Інститут зареєстрованого партнерства є невідзначеною у національному законодавстві України але поширеною у праві країн-членів ЄС підставою створення сім'ї. Інститут зареєстрованого партнерства не є суто сімейно-правовим інститутом і має розглядатися насамперед у контексті статевого права людини. Інститут зареєстрованого партнерства є окремим правовим інститутом та окремою підставою створення сім'ї і він не має прирівнюватись до шлюбу або фактичних шлюбних відносин» [9, с. 178].

Дійсно, реєстроване партнерство не розглядається як шлюб, про що прямо вказується у ч. 2 ст. 1 проекту № 9103. Водночас слід наголосити, що основним обмеженням в переліку підстав для створення сім'ї в ч. 4 ст. 3 СК України

є положення, що вони повинні бути «не заборонені законом і такі, що не суперечать моральним засадам суспільства» [7]. Визначаючи зміст такого специфічного регулятора сімейних відносин, як моральні засади суспільства, автори коментарю до СК України вказують, що «... моральними засадами нашого суспільства не сприймаються одностатеві шлюби, шлюби між родичами першого ступеня споріднення... тощо» [10, с. 9–10].

Отже, з упевненістю можна стверджувати, що в умовах сьогодення, ураховуючи світовий і європейський досвід, реєстроване партнерство (за умови прийняття відповідного закону) може виступати самостійною підставою для створення сім'ї. Жодних перепон для цього у випадку реєстрації партнерства особами різної статі не виникає. Складнощі стосовно створення сім'ї можуть бути лише у випадку реєстрації одностатевих відносин, адже тоді може постати питання про суперечність/несуперечність їх моральним засадам суспільства, навіть не зважаючи на те, що реєстроване партнерство, як аргументувалося вище, не є шлюбом з позицій чинного законодавства України.

Прийняття проекту № 9103 доволі неоднозначно сприйнялося в Україні: низка аргументів як «за», так і «проти» реєстрованого партнерства неодноразово висловлювалися різними суб'єктами – як органами державної влади, так і представниками громадськості та окремими громадянами. Разом з тим, більшість експертів усе ж схиляється до тієї думки, що в сучасних умовах запровадження інституту реєстрованого партнерства є вкрай необхідним. З цього приводу влучним є зауваження О. М. Калітенко з приводу того, що «... світовий і зокрема європейський, досвід, безспірно свідчать про те, що коло відносин цивільного партнерства довго і усталено існує в суспільному житті. Саме тому не звертати увагу і залишати його без належного правового регулювання є неправильним» [8, с. 441]. Підтримуємо таку позицію дослідниці та вважаємо, що в умовах запровадженого в Україні воєнного стану розгляд і подальше правове закріплення інституту реєстрованого партнерства, як ніколи раніше, є актуальним, потрібним і таким, що дозволить вирішити значний масив наявних особистих та соціально-економічних проблем багатьох громадян нашої держави.

Аргументи на користь прийняття проекту № 9103 досить концентровано відображені його ініціаторами у пояснювальній записці до документа, а саме: 1) реєстроване партнерство мож-

ливе для партнерів однієї статі; 2) воно може виступати альтернативою для тих пар різної статі, які не сповідують ту чи іншу релігію чи вірування, або ж не бажають реєструвати свої відносини у формі шлюбу через будь-які інші причини; 3) швидша (у порівнянні зі шлюбом) процедура реєстрації та спрощений порядок розірвання реєстрованого партнерства; 4) нагальність потреби в запровадженні інституту реєстрованих партнерств у зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ в Україну й необхідністю захисту прав військових і цивільного населення, які мають партнерів чи партнерок однієї з ними статі [11].

Прихильники іншої точки зору виступають категорично проти прийняття проекту № 9103, так само наводячи в обґрунтування своєї позиції ті чи інші твердження. Так, наприклад, Р. Кухарчук, аналізуючи цей акт, стверджує, що «Документ вражає кількістю норм, які прямо суперечать Конституції України, Сімейному кодексу та всьому духу чинного українського цивільного законодавства» [12]. Аргументуючи свою думку, названий автор говорить про «атаку на інститут шлюбу і сім'ї» з міркувань того, що одностатеві стосунки «... суперечать цінностям, моралі і традиціям українського народу. А тому ... не можуть бути підставою для виникнення «сімейного союзу» [12]. Крім цього, Р. Кухарчук припускає й можливі зловживання у випадку отримання відповідного статусу з боку реєстрованих партнерів: один зі способів ухиляння від сплати податків шляхом переоформлення майна на партнера чи спроби ухилитися від військової служби у зв'язку з його станом здоров'я. Такі варіанти, звісно, не виключаються, однак, на нашу думку, не можуть бути достатньою підставою для відмови від запровадження реєстрованого партнерства щонайменше з огляду на те, що подібні зловживання сьогодні існують і при укладенні шлюбу між чоловіками й жінками.

Водночас можна погодитися із твердженням Р. Кухарчука про те, що в Україні наявна правова база, яка містить широкий спектр можливостей для договірного врегулювання майнових питань в порядку цивільного законодавства для усіх категорій громадян, у тому числі й між партнерами однієї статі. Дійсно, низку питань майнового та іншого характеру між одностатевими парами можна вирішити за допомогою норм вітчизняного цивільного законодавства шляхом укладення договору, заповіту, представництва, опіки й піклування тощо.

Отже, як прихильники прийняття проекту № 9103, так і його критики висловлюють цілий

комплекс аргументів на користь своєї позиції. Однак значна частина представників органів державної влади, а також багато експертів вважають необхідним належне врегулювання відносин різних категорій осіб у формі реєстрованого партнерства з метою створення в Україні ще одного дієвого інструменту захисту прав людини, який успішно реалізується в сучасних цивілізованих країнах. Особливої актуальності запровадження інституту реєстрованого партнерства набуває і з огляду на потребу в усуненні дискримінаційних підходів у ставленні до різних осіб в Україні, що прямо впливає із сучасних міжнародних та європейських тенденцій, а також із практики Європейського суду з прав людини.

Хоча у висновку Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу щодо проєкту № 9103 вказано, що наразі Україна не має конкретних міжнародних зобов'язань щодо обов'язку врегулювати на законодавчому рівні правовідносини реєстрованих (цивільних) партнерств [13], однак у червні минулого року Європейський суд з прав людини визнав порушення Україною права одностатевої пари (А. Маймулахіна й А. Марківа), які не можуть укласти шлюб у країні та стикаються з дискримінацією. У своєму рішенні Суд практично зобов'язав державу визнати цивільні партнерства для одностатевих пар з тих міркувань, що відсутність в Україні законодавчого регулювання одностатевих відносин є порушенням ст. 8 («Право на особисте сімейне життя») і ст. 14 («Заборона дискримінації») Європейської конвенції з прав людини [14]. Подібні рішення за останні кілька років Європейський суд з прав людини виніс стосовно різних європейських країн (наприклад, Італії та Греції) і так само встановив порушення ст. ст. 8 і 14 Європейської конвенції з прав людини у тих державах, де права одностатевих пар не були забезпечені.

Зважаючи на викладене, можна стверджувати, що Україна, проголосивши як свій пріоритет курс на євроінтеграцію, все ж повинна прийняти нормативний акт, який би врегулював питання легалізації стосунків різних категорій фізичних осіб (одностатевих чи різностатевих пар), які не можуть чи не мають бажання офіційно оформити свої відносини у рамках діючого вітчизняного правового поля. Проєкт № 9103, звісно, не є панацеєю, особливо зважаючи на ті зауваження, які були висловлені щодо нього з приводу застосованої термінології, визначення статусу реєстрованих партнерів, правових наслідків державної реєстрації тощо.

Врегулювати означену проблематику можна й за допомогою іншого законодавчого акту, який би враховував конструктивні зауваження та належним чином вирішував питання легалізації партнерських відносин одностатевих і різностатевих пар, які не перебувають в офіційно зареєстрованих стосунках. Більше того, на нашу думку, на період дії воєнного стану та певний час після його закінчення регламентація цих питань можлива за допомогою підзаконного акту. Наприклад, всупереч положенням ч. 1 ст. 34 СК України, якою встановлено, що «Присутність нареченої та нареченого в момент реєстрації їхнього шлюбу є обов'язковою» [7], 07.03.2022 було прийнято постанову Кабінету Міністрів України № 213, у якій передбачено наступне: «державна реєстрація шлюбу, якщо один із наречених є військовослужбовцем Збройних Сил, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Державної прикордонної служби, Управління державної охорони, Національної гвардії, іншого утвореного відповідно до законів України військового формування..., поліцейським, особою рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, Державної кримінально-виконавчої служби, особою начальницького складу Національного антикорупційного бюро, Бюро економічної безпеки або працівником закладу охорони здоров'я, може проводитися... без особистої присутності такого нареченого (нареченої)» [15].

Вважаємо, що подібна практика може бути застосована й щодо реєстрованого партнерства в умовах воєнного стану, щонайменше до тих же категорій осіб, які визначені у вказаній постанові. Це дозволить частково вирішити питання легалізації партнерських відносин одностатевих і різностатевих пар, які не перебувають в офіційно зареєстрованих стосунках, а також сприятиме виявленню можливих недоліків, які будуть усуватися при прийнятті у подальшому відповідного нормативно-правового акту й для інших категорій населення.

Висновки. Підсумовуючи викладене, можна зробити такі висновки. По-перше, пропонуємо розуміти реєстроване партнерство як «зареєстрований у встановленому порядку добровільний сімейний союз двох повнолітніх осіб, однієї чи різної статі, в основі якого лежать взаємні права та обов'язки, який спрямований на створення сім'ї. Реєстровані партнери вважаються один щодо одного членами сім'ї».

По-друге, у випадку прийняття відповідного нормативного акта (чи законодавчого, чи підза-

конного) реєстроване партнерство може виступати самостійною підставою для створення сім'ї різностатевими парами. Однак при реєстрації одностатевих відносин ймовірно виникнення труднощів стосовно створення сім'ї у зв'язку з питанням суперечності/несуперечності цієї підстави моральним засадам суспільства.

По-третє, необхідність запровадження в національному законодавстві інституту реєстрованого партнерства як підстави створення сім'ї особливо актуалізується в умовах воєнного стану в Україні. Реєстроване партнерство можливе для партнерів однієї чи різних статей, які з різних причин офіційно не реєструють свої відносини. За допомогою реєстрованого партнерства досягається належний рівень юридичного захисту з боку держави для таких осіб; забезпечується рівність прав

і свобод усіх категорій громадян; зменшується рівень нетерпимості та дискримінації (передусім за ознакою сексуальної орієнтації людини) окремих вразливих груп населення; здійснюється позитивний вплив на імідж України в міжнародному співтоваристві в контексті євроінтеграційного вектору її розвитку; вирішується низка соціально-економічних (у тому числі майнових, податкових, сімейних, пенсійних та ін.) проблем реєстрованих партнерів, які потребують легалізації свого фактичного статусу.

По-четверте, за своєю юридичною природою реєстроване партнерство не є шлюбом, однак є підставою для створення сім'ї. Реєстроване партнерство не є суто сімейно-правовим інститутом та в першу чергу повинне розглядатися в контексті прав людини.

Список літератури:

1. Проект Закону про інститут реєстрованих партнерств № 9103 від 13.03.2023. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1681894> (дата звернення: 16.05.2024).
2. План заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.11.2015 № 1393-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1393-2015-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.06.2024).
3. Булеца С. Б. Цивільне партнерство: види та особливості. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 27. С. 16–21.
4. Збірник матеріалів щодо запровадження реєстрованого партнерства в Україні. Київ : Центр «Наш світ», 2016. 32 с. URL: https://gay.org.ua/publications/civil_partnership_propositions2016.pdf (дата звернення: 22.04.2024).
5. План дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.06.2021 № 756-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/756-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 20.06.2024).
6. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 21.06.2024).
7. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 21.06.2024).
8. Калітенко О. М. Цивільне (громадянське) партнерство як спосіб реалізації права фізичної особи на сім'ю. *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (20 травня 2016 р., м. Одеса). У 2 т. Т. 2. / Відп. ред. М. В. Афанасьєва. Одеса : Юридична література, 2016. С. 440–442.
9. Ревуцька І. Е. Правові підстави створення сім'ї за законодавством України та країн-членів ЄС: порівняльно-правова характеристика : дис. ... канд. юрид. наук. Івано-Франківськ, 2018. 207 с.
10. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України. Станом на 15 вересня 2021 року / За заг. ред. Журавльова Д. В. Київ : «Видавничий дім «Професіонал», 2021. 520 с.
11. Пояснювальна записка до проекту Закону про інститут реєстрованих партнерств № 9103 від 13.03.2023. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1681896> (дата звернення: 24.06.2024).
12. Кухарчук Р. «Одностатеві партнерства»: повний розтин законопроекту № 9103 і його шокуючий зміст. URL: <https://vsirazom.ua/cabinet/odnostatevi-partnerstva-povnij-roztin-zakonoprojektu-9103-i-jogo-shokuuyuchij-zmist/> (дата звернення: 25.06.2024).
13. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу щодо проекту Закону України «Про інститут реєстрованих партнерств» (р. № 9103 від 13.03.2023, н. д. Совсун І. Р. та ін.). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1763511> (дата звернення: 16.02.2024).
14. Справа «Маймулахін і Марків проти України» (Заява № 75135/14). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SO001797> (дата звернення: 07.05.2024).
15. Деякі питання державної реєстрації шлюбу в умовах воєнного стану : постанова Кабінету Міністрів України від 07.03.2022 № 213. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.06.2024).

Urliuk M.V., Shevchuk L.M. REGISTERED PARTNERSHIP AS A BASIS FOR CREATING A FAMILY: PROSPECTS FOR INTRODUCTION AND LEGAL REGULATION IN UKRAINE

The article is devoted to the theoretical and legal analysis of the registered partnership as a basis for creating a family in Ukraine, to the study of the prospects for its introduction and normative consolidation in the domestic legal field. Attention is focused on the need to solve the problems of legalizing the status of natural persons who are in unregistered relationships by introducing such forms of family life organization that would allow these persons to maximally realize personal non-property and property rights and be sufficiently legally protected by the state. It is indicated that one of such forms of family life organization, which in the future can be introduced in Ukraine, is the institute of registered partnership.

The definition of the concept of “registered partnership” as a voluntary family union is analyzed. It has been argued that defining registered partners as family members would best reflect the legal nature and essence of this institution. The main arguments “for” and “against” the introduction of a registered partnership in Ukraine have been studied. It is pointed out the possibility of solving the issue of legalization of partnerships of same-sex and opposite-sex couples who are not in an officially registered relationship, for the period of martial law and a certain time after its end by adopting a corresponding by-law.

The author’s definition of the concept of registered partnership is proposed in the conclusions. It is noted that a registered partnership can act as an independent basis for the creation of a family by different-sex couples, however, when registering a same-sex relationship, difficulties are likely to arise in relation to the creation of a family in connection with the issue of contradiction/non-contradiction of this basis with the moral principles of society. The relevance of the introduction of registered partnership in national legislation as a basis for creating a family in the conditions of martial law in Ukraine is emphasized.

Key words: registered partnership, family, family member, marriage, close relatives, same-sex couples, opposite-sex couples, discrimination.